

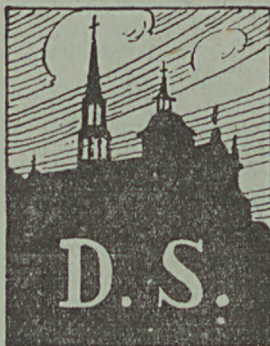

KRONIKA

DIECEZJI SANDOMIERSKIEJ

miesięcznik poświęcony sprawom diecezji

„Czyni każdy w swym kółku, co każe duch Boży, a całość sama się złoży”

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM DIECEZJI.

„Czyni każdy w swym kółku, co każe duch Boży, a całość sama się złoży”

TREŚĆ ZESZYTU.

	Str.
W sprawie postu eucharystycznego	49
W sprawie nowenny święta Niepokalanego Poczęcia	57
Sprawozdanie o udzielonym chorym Sakramentu Bierzmowania	60
W sprawie kolędy	60
W sprawie prolongowania aprobaty do słuchania spowiedzi	61
Zmiany wśród duchowieństwa	61
Z życia diecezji	62
Śp. Ks. kan. Edward Chrzanowski	65

37.

W sprawie postu eucharystycznego.

W związku z nowymi przepisami w sprawie postu eucharystycznego według Instrukcji św. Oficjum z dn. 16 I 1953 r. (Kronika 1953 r., poz. 1—2) i dekretu Św. Kongr. Obrzędów. z dn. 16 X 1954 r. (Kronika D. S. 1954 r., poz. 25) podaję niektóre uwagi praktyczne w tej materii (Hürth — Periodica — 1953).

Wstęp Instrukcji.

a) Nadal obowiązuje, co do swej istoty, dawne prawo kościelne o poście eucharystycznym, wyjąwszy złagodzenie udzielone wszystkim, że woda naturalna (pozbawiona wszelkiego dodatku) nie łamie postu eucharystycznego. Woda ze źródeł mineralnych jest naturalna. Woda, do której zostały dodane pastylki Vichy lub inne, przestaje być naturalną. Woda tylko odkażona, np. za pomocą chloru — pozostaje naturalną.

b) Inne złagodzenia postu eucharystycznego przysługują jedynie niektórym osobom — kapłanom, czy wiernym, znajdującym się w szczególnych, określonych przez Instrukcję warunkach. Są to wyjątki od reguły ogólnej.

Spowiednik, który ma dać pozwolenie na korzystanie z dyspensy od postu eucharystycznego, powinien zwrócić baczność uwagę na to, czy zapytujący o radę znajduje się w tych szczególnych warunkach, o jakich mówi Instrukcja.

1. Dla chorych tak wiernych, jak i kapłanów.

Punkt 1. a) Jakim chorym przysługuje dyspensa od postu eucharystycznego? Nie tylko tym, którzy są chorzy obłożnie, ale i tym, którzy podczas choroby chodzą, o ile doznają poważnej trudności w zachowaniu postu eucharystycznego.

W jakim zakresie mogą korzystać z dyspensy od postu eucharystycznego? Mogą posilić się jedynie płynem, wyjąwszy alkohol. Mogą również przyjmować lekarstwo nie tylko w płynie, ale i w postaci substancji stałej np. proszki, pigułki, pastylki itp.

Instrukcja nie podaje żadnego ograniczenia ani co do czasu, ani co do ilości. Chorzy przeto mogą, o ile zachodzi potrzeba, kilka razy posilić się płynem, lub przyjmować lekarstwo, nawet na krótko przed przyjęciem Komunii św. Lekarstwo niekoniecznie musi być przepisane przez lekarza, wystarczy, że w opinii ogólnej uchodzi za środek leczniczy.

Wykluczone mają być jednak pokarmy stałe, nawet zalecone choremu jako środek odżywczy i leczniczy.

c) Co należy rozumieć przez posiłki, przyjmowane na sposób napoju?

Stolica Apost., udzielając dawniej w niektórych wypadkach pozwolenia na przyjęcie przed Komunią św. posiłku płynnego, dała następujące wyjaśnienie — „Jako posiłek płynny, wolno przyjąć rosół, kawę, mleko, albo inny płyn odżywczy, chociaż z domieszką pokarmu stałego... byle mieszanina nie utraciła charakteru płynu” (Św. Oficjum z 7 II 1897 r.).

Zatem można do kawy czy herbaty użyć cukru, miodu, rosół może być zasłony bulionem, rozbitym jajkiem, tartą bułką itp.

Zawsze jednak posiłek musi zachować charakter płynu, czegoś co według ogólnego przekonania ludzi, pije się nie zaś je. Kleik należy do pokarmów stałych. (por. Cappello, Tract. de Eucharistia, n. 506).

Punkt 2. Jak rozumieć zalecenie Instrukcji, by chorzy, którzy chcą korzystać z dyspensy od postu eucharystycznego, zasięgaliby rady spowiednika?

Przez spowiednika należy rozumieć kapłana, mającego jurysdykcję do słuchania spowiedzi św. tej osoby, której ma udzielić rady w sprawie postu eucharystycznego.

Zadanie to może spowiednik spełnić bądź przy sprawowaniu Sakramentu Pokuty, bądź poza tą czynnością, również względem wiernych, których nie będzie spowiadał, byle w danej chwili miał władzę ich spowiadania.

Spowiednik powinien osądzić, czy chory ma poważną trudność w zachowaniu postu eucharystycznego.

Rozważy to prywatnie z każdym z osobna. Nie można dawać publicznie z ambony ogólnych pozwoleń korzystania z dyspens od postu eucharystycznego. Może jednak poszczególnemu choremu dawać pozwolenie na czas dłuższy, dopóki będzie istniała przyczyna, usprawiedliwiająca korzystania z dyspensy. Wystarczy, że spowiednik udzieli rady przed przyjęciem Komunii św., niekoniecznie musi to mieć miejsce przed użyciem lekarstwa, lub płynnego posiłku.

Z domyślnego pozwolenia spowiednika korzystać nie wolno, powinno być ono wyraźne. Spowiednik nie zapomni zachęcić korzystającego z dyspensy do większej gorliwości w modlitwie i w pełnieniu dobrych uczynków. „Dla uniknięcia niepokoju sumienia dobrze będzie, jeśli spowiednik poleci odmówienie określonych modlitw, lub spełnienia dobrego uczynku tym, którzy zamierzają skorzystać z przywilejów ustawy”. (Cfr. Wskazania Diecezjalne z 16. II. 1953 r. Kronika D. S. 1953 r. poz. 3).

Punkt 3. Kapłani chorzy mogą korzystać z tych samych ulg odnośnie postu eucharystycznego, nie tylko przed przyjęciem Komunii św. ale i przed odprawieniem Mszy św.

Według opinii Hürtha T. J., kapłani, również chorzy, nie mają obowiązku pytać o radę spowiednika. Kościół suponuje, że mają potrzebną wiedzę i szczere sumienie, aby mogli sami osądzić, czy zachodzą warunki niezbędne do korzystania z dyspensy od postu eucharystycznego. Zawsze jednak zasięganie rady spowiednika będzie rzeczą chwalebłą.

II. Dla kapłanów, którzy znajdują się w szczególnych okolicznościach.

Punkt 4. Kiedy kapłani nie chorzy mogą korzystać z dyspensy od postu eucharystycznego przed odprawieniem Mszy św?

W trzech wypadkach całkowicie od siebie niezależnych.

a) Jeżeli celebrują o późnej godz. tj. po godz. 9. Może się zdarzyć, że kapłan w niedzielę lub święto pierwszą Mszę św. odprawia np. o godz. 8, a drugą o godz. 9.30 i pomiędzy Mszami św. nie ma tyle czasu, by można było posilić się płynem, oraz przez godzinę zachować post. W takim wypadku kapłan może już przed 7 godz. przyjąć posiłek płynny.

b) Jeżeli celebrują po ciężkiej pracy swego urzędu, np. spowiadają już od pierwszych godzin rannych albo pracują przez długi czas (ok. 2 godz. w konfesjonale, daleki wyjazd do chorego) — mogą posilić się płynem nawet wówczas, gdy odprawiają Mszę św. wcześniej, aniżeli po godz 9.

c) Jeżeli mają celebrować po odbyciu długiej drogi (2 km drogi pieszej a proporcjonalnie dalej przy użyciu innych środków lokomocji, biorąc pod uwagę trudności przebycia — rodzaj lokomocji, stan dróg, oraz warunki osobiste — stan zdrowia).

W każdym z tych wypadków Instrukcja suponuje, że kapłan doznawałby poważnej trudności, gdyby w całej pełni zachowywał post eucharystyczny.

Punkt 5. Trzy wyżej wymienione warunki obejmują wszystkie okoliczności, dla których Prawodawca pragnie udzielić wymienionych ułatwień — wyklucza się przeto wszelką interpretację dążącą do rozszerzenia tej dyspensy.

Punkt 6. W jakim zakresie kapłanom, znajdującym się w wyżej wymienionych warunkach przysługuje dyspensy od postu eucharystycznego?

Mogą przyjąć posiłek płynny, wyjąwszy alkohol (patrz wyżej, p. 1, c.) nawet kilkakrotnie o ile to potrzebne, ale najpóźniej na jedną godzinę przed rozpoczęciem Mszy św.

Punkt 7—8. Mamy tutaj wyjaśnienie autorytatywne trzech różnych wypadków, odnoszących się do binacji lub trynacji.

a) Kapłan, który binuje lub trynuje Msze św. zachowując przerwy między poszczególnymi Mszami św. jak to ma miejsce zwykle w niedziele i święta, może (choć nie ma obowiązku) podczas pierwszych Mszy św. przyjąć obie ablucje, ale do tych ablucyj, — powinien używać wyłącznie wody.

b) Kapłan, który bez przerwy odprawia dwie lub trzy Msze św. w Dniu Zadusznym lub w uroczystość Bożego Narodzenia powinien dostosować się do rubryk dotychczas obowiązujących, czyli podczas pierwszej i drugiej Mszy św. ma powstrzymać się od przyjęcia ablucji. Gdyby jednak wypił ablucję, dokonaną samą wodą, naruszyłby przepisy liturgiczne, ale nie przekroczyłby ustawy kościelnej o poście eucharystycznym.

c) Gdyby kapłan, który ma obowiązek binować lub trynować przez nieuwagę wypił ablucję z winem, to wolno mu odprawiać następne Msze św. O ile nie miałby obowiązku binacji, czy trynacji, albo świadomie przyjął ablucję z winem, dalszych Mszy św. odprawiać mu nie wolno.

III. Dla wiernych, którzy znajdują się w szczególnych okolicznościach.

Punkt 9. Zakres dyspensy ten sam co i dla kapłanów (patrz wyżej p. 6). Instrukcja i tej grupie pozwala na przyjęcie posiłku płynnego na godzinę przed Komunią św., nie pozwala natomiast na spożywanie pokarmów przed przyjęciem Komunii św.

Punkt 10. W jakich wypadkach zachodzą tę szczególne okoliczności, gdy wierni mają poważną trudność w zachowaniu postu eucharystycznego?

a) Praca wyczerpująca w godzinach poprzedzających przyjęcie Komunii św. Wyliczone w Instrukcji grupy ciężko pracujących podane są przykładowo, jak wskazuje zakończenie itp.

Można przeto uwzględnić inne grupy ludzi np. służbę domową, rolników, urzędników, lekarzy, o ile przed przyjęciem Komunii św. oddani są swej pracy zawodowej.

b) Późna godzina przyjmowania Komunii św.

Instrukcja nie określa w tym wypadku godziny jak w zastosowaniu do kapłanów celebrujących Mszę św., lecz podaje przykłady różnych grup wiernych, którzy z racji możliwości przyjęcia Komunii św. dopiero o późnej godzinie mieliby poważną trudność w zachowaniu postu eucharystycznego. Najpierw chodzi tutaj o wiernych, którzy o późnej godzinie będą mieli wśród siebie kapłana odprawiającego Mszę św., będącą okazją do przyjęcia Komunii świętej.

Na punkt ten rzuca światło Konstytucja Apostolska „Christus Dominus”, gdy mówi o wiernych w wielu krajach misyjnych, lub innych, w których nie ma stałego duszpasterza i dlatego są zmuszeni do oczekiwania przybycia aż do późnej godziny innego kapłana, aby móc przyjąć Komunię świętą.

Drugi przykład stanowią dzieci, którym za trudno iść do kościoła dla przyjęcia Komunii św., potem wrócić na śniadanie, by następnie iść do szkoły.

Dziecko przeto, które doznaje tej trudności może np. przed godz. 6.30 wzmocnić się płynnym posiłkiem, o godz. 7.30 przyjąć Komunię św., aby na godz. 8 stanąć w szkole.

Z tego tytułu może korzystać z dyspensy od postu eucharystycznego nie tylko młodzież szkół podstawowych, ale też średnich i wyższych, również nauczycielstwo, świat urzędniczy, robotnicy, oraz cały szereg innych, którym trudno po przyjęciu Komunii św. wrócić do domu na śniadanie przed udaniem się do pracy.

c) Odbycie długiej drogi do kościoła (patrz wyżej, p. 4—5, c). Czy z dyspensy od postu eucharystycznego mogą korzystać wierni, którzy o późnej godzinie przyjmują Komunię św. z racji długiego oczekiwania na spowiedź św. w czasie W. Postu, lub w dniu odpustu?

Instrukcja nie uwzględnia tego wypadku. Zapewne jednak wielu z oczekujących będzie mogło korzystać z dyspensy

z racji wyżej wymienionych, a mianowicie, jeśli przedtem oddawali się wyczerpującej pracy, albo nie mogą wrócić do domu na śniadanie, przed udaniem się do swego zajęcia, albo wreszcie odbyli długą drogę.

Punkt 11. Wierni znajdujący się w szczególnych okolicznościach nie mogą korzystać z dyspensy od postu eucharystycznego bez zasięgnięcia rady spowiednika. O roli spowiednika patrz wyżej, p. 2.

IV. Co do Mszy wieczornych.

Punkt 12. Na odprawienie Mszy św. wieczornych może pozwolić jedynie Ordynariusz miejsca, o ile dobro wiernych tego wymaga i tylko w pewne określone dni, a mianowicie:

a) w niedziele i święta nakazane, b) w święta zniesione, według wykazu Św. Kongregacji Soboru z 28. III. 1919 r., a są one następujące:

1) Poniedziałek i wtorek po niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego i Zesłania Ducha św., 2) Znalezienie Krzyża św. (3 maja), 3) Oczyszczenie, Zwiastowanie, Narodzenie N. M. P., 4) św. Michała (29 IX), 5) Św. Apostołów — św. Andrzeja (29 XI), św. Jakuba (25 VII), św. Jana Ew. (27 XII), św. Filipa i Jakuba (1 V), św. Bartłomieja (24 VIII), św. Mateusza (21 IX), św. Szymona i Judy (28 X), św. Macieja (24 II), 6) św. Szczepana M., 7) Św. Młodzianków, 8) św. Wawrzyńca (10 VIII), 9) św. Sylwestra (31 XII), 10) św. Anny (26 VII), 11) św. Patrona Kraju, 12) św. Patrona Miejsca, a) pierwsze piątki miesiąca, b) uroczystości obchodzone z wielkim napływem ludu, c) jeden dzień w tygodniu oprócz wyżej wymienionych, kiedy potrzeba Mszy św. dla określonej kategorii osób.

Msza św. wieczorna nie może rozpocząć się wcześniej aniżeli o godzinie 16. Instrukcja nie określa godziny, o której najpóźniej można rozpocząć Mszę św. wieczorną. Samo przez się zrozumiałe, że Msza św. która odprawiałaby się o godzinie 23 lub 24, nie byłaby wieczorna, lecz nocna.

Punkt 13. a) W jakim zakresie obowiązuje post eucharystyczny zarówno kapłanów celebrujących Msze św. wieczorne, jak i wiernych przyjmujących Komunię św. podczas tych Mszy św?

Przez 3 godziny przed rozpoczęciem Mszy św. czy przyjęciem Komunii św. (jeżeli chodzi o wiernych) powinni powstrzymać się od przyjmowania pokarmów, a przez 1 godzinę od napojów. Podczas głównego posiłku spożywanego przynajmniej na 3 godziny przed sprawowaniem Najśw. Ofiary, ewentualnie przed przystąpieniem do Stołu Pańskiego, mogą z umiarkowaniem napić się wina, piwa, ale nie mogą używać napojów wysokowych (spiritusu, wódki, koniaku, likierów itp.) Poza posiłkiem głównym w innym czasie nie wolno pić żadnych napojów alkoholowych przed przyjęciem Komunii św.

b) Czy przed głównym posiłkiem (obiad), o którym mówi Instrukcja, mogą kapłani i wierni spożywać inne posiłki? (śniadanie, drugie śniadanie) — Tak, gdyż to nie jest wyraźnie zabronione, a odpowiada myśli Prawodawcy.

Punkt 14. Kapłan, który chce odprawiać Msze św. rano i wieczorem, powinien mieć pozwolenie na binację. Wierni nie mogą przyjmować Komunii św. dwukrotnie w tym samym dniu, wyjąwszy wypadek Wiatyku lub konieczności ustrzeżenia Najśw. Eucharystii od profanacji (por. kan. 857, 858 § 1).

Punkt 15. W czasie wieczornych Mszy św. wszyscy wierni mogą przyjmować Komunię św. — nie tylko należący do grup, dla których sprawuje się Najśw. Ofiarę. Bez specjalnej racji mogą się powstrzymać od przystąpienia do Stołu Pańskiego z rana, aby to uczynić wieczorem.

Wierni przyjmujący wieczorem Komunię św. nie muszą być obecni na całej Mszy św. (o ile już spełnili obowiązek udziału we Mszy św. w niedziele i święta), choć ich uczestnictwo w Najśw. Ofierze jest pożądane i chwalebne.

Nie mają też obowiązku pytać o radę spowiednika, wystarczy, że są uświadomieni o warunkach do przyjęcia Komunii św. w czasie wieczornych Mszy św. i te warunki zachowują.

Wierni korzystający z dyspensy od postu eucharystycznego z tytułu przyjmowania Komunii św. wieczorem, mogą zasilać się Najśw. Eucharystią tylko w związku ze Mszą św., podczas Mszy św., bezpośrednio przed Mszą św. i bezpośrednio po Mszy św.

Punkt 16. Odnosi się do terenów misyjnych.

Punkt 17 — 20. Zawierają zarządzenia sposobu wykonania Instrukcji o poście eucharystycznym.

Komentarzem do tych zarządzeń są Wskazania, jak pouczać wiernych o poście eucharystycznym, podane dnia 16 II 1953 r. (Kronika D. S. 1953 r. p. 3).

Sandomierz, dnia 8 listopada 1954 r.

† Jan Lorek, Biskup.

38.

W sprawie nowenny święta Niepokalanego Poczęcia.

Dnia 8 grudnia 1954 r. kończy się Rok Maryjny, pamiątka 100 lat od ogłoszenia dogmatu Niepokalanego Poczęcia N. M. Panny. Do tego święta Niepokalanego Poczęcia przygotowujemy wiernych nowenną, spowiedzią i Komunią św. Jednocześnie pogłębimy zrozumienie, że cześć dla Najświętszej Matki będzie bezpłodna, jeśli nie ujawni się w cnocie naszego codziennego życia, ukształtowanego na wzorach Jej cnót. I dlatego koniec Roku Maryjnego nie będzie końcem, ale raczej początkiem pogłębionej pracy moralnej, która nadaje istotną wartość naszej czci i miłości dla Matki Bożej.

Wiek nasz — to w dziejach zbawienia człowieka, wiek Maryjny. Przez dogmat Bożego Macierzyństwa Maryi, Niepokalanego Poczęcia, Wniebowzięcia i przez wiarę w pośrednictwo Matki Bożej w rozdawnictwie wszelkich łask zdajemy sobie coraz doskonalej sprawę z udziału Najśw. Maryi Panny w dziele Odkupienia i naszego zbawienia.

Prawdy wiary: de Verbo Incarnato, de Christo Redemptore, de Ecclesia są najściślej i najistotniej związane z Matką

Bożą, a tym samym i życie człowieka, w realizacji swego celu uświęcenia i zbawienia, jest od Niej uzależnione. Cześć więc dla Matki Bożej nie jest tylko przejawem sentymentu i uczuć, ale wynika z udziału Najśw. Maryi Panny w Odkupieniu, do czego została przygotowana przywilejem Niepokalanego Poczęcia i łask z niego wypływających.

Doskonałość Matki Chrystusowej i Jej współdziałanie zarówno w Odkupieniu jak i w uświęceniu dusz ludzkich jest aktem łaski i wszechmocy Bożej. I dlatego wielbiąc Maryję, wielbimy razem z Nią Boga. — „Magnificat anima mea Dominum... quia fecit mihi magna, qui potens est et sanctum nomen ejus”.

Rozumny i jak najbardziej pogłębiony kult Matki Bożej nie przesłania nam Boga, przeciwnie, do Niego prowadzi.

W związku z kończącym się Rokiem Maryjnym polecam we wszystkich kościołach i kaplicach zarówno diecezjalnych jak i zakonnych zapowiedzieć najpóźniej dnia 28 listopada br. nowennę do Matki Bożej Niepokalanie Poczętej. Nowennę rozpocząć należy dnia 29 XI i połączyć ją ze spowiedzią i Komunią św. wiernych, wyznaczając poszczególne dni dla poszczególnych grup parafian, a nadto należy ułatwić Komunię św. ogólną w dniu samej uroczystości. Z racji rekolekcyjnego charakteru nowenny nie zarządzam w tym roku praktykowanych od szeregu lat rekolekcji adwentowych.

Nowennę należy przeprowadzić według następującego porządku:

1. Nabożeństwa wieczorowe na wzór Majowych: wystawienie Najświętszego Sakramentu, Litania Loretańska śpiewana, nauka według załączonych tematów, Modlitwa Jubileuszowa, błogosławieństwo Najśw. Sakram., dowolna pieśń maryjna.

2. W tych parafiach, w których przyście wiernych wieczorem byłoby niemożliwe, można połączyć nabożeństwa oktawy ze Mszą św. rano, zwłaszcza z Roratami; należy wtedy po Mszy św. wygłosić naukę, a następnie przed Najśw. Sakramentem wystawionym w monstrancji odmówić Litanię Loretańską i Modlitwę Jubileuszową.

3. W dniu 8 grudnia, niezależnie od uroczystych Mszy św. w godzinach rannych, należy w godzinach wieczorowych odprawić we wszystkich kościołach Mszę św. również uroczystą z wystawieniem Najświętszego Sakramentu i okolicznościowym kazaniem. — Na dzień 8 grudnia JE. Przewodniczący Episkopatu udzielił ogólnie pozwolenia na odprawienie Mszy św. wieczorem, oraz w razie istotnej potrzeby pozwolenia na binację, ewentualnie trynację.

4. Szczególnie zwracam uwagę na wykorzystanie nowenny dla życia eucharystycznego wiernych i na zaprawienie ich w kształtowaniu się w cnótach chrześcijańskich. Myślą przewodnią nauk w oktawie jest pokazanie cnót życia Maryi, jako praktycznych wzorów dla naszego codziennego życia.

5. Pożądaną rzeczą jest wygłoszenie kazań na tematy:

- 1) Niepokalana — Matką chrześcijańskiego życia.
- 2) U źródeł chrześcijańskiego życia — Wiara.
- 3) Treść życia chrześcijańskiego — Miłość.
- 4) Umocnienie chrześcijańskiego życia — Nadzieja, Opatrzność Boża.
- 5) Wyraz chrześcijańskiego życia — Modlitwa.
- 6) Apostolstwo — nakazem życia chrześcijańskiego.
- 7) Wartość szarych dni — w życiu chrześcijanina.
- 8) Chrześcijańskie rozwiązanie cierpienia.
- 9) Chrześcijańska godność ciała.
- 10) Niepokalana — wzorem i ostoją.

6. Zachęcić należy wiernych, by jako widomy znak Roku Maryjnego we wszystkich katolickich domach był wizerunek Matki Bożej, oraz by wprowadzono zwyczaj odmawiania Różańca i wspólnego pacierza przynajmniej wieczorem.

Aby moralne owoce Roku Maryjnego utrwaliły się w duszach duchowieństwa i wszystkich wiernych udzielam z całego serca pasterskiego błogosławieństwa.

Sandomierz, dnia 15 listopada 1954 r.

† Jan Lorek, Biskup.

39.

Sprawozdanie o udzieleniu choremu Sakramentu Bierzmowania.

Zaraz w pierwszych dniach stycznia przyszłego roku wszyscy księża proboszczowie niech nadeślą do Kurii sprawozdanie, zawierające informacje czy w roku 1954 udzielali Sakramentu Bierzmowania ciężko choremu, znajdującym się w niebezpieczeństwie śmierci i w ilu wypadkach — t. zn. ilu osobom udzielili tego sakramentu, na mocy dekretu Św. Kongregacji Sakramentów z 14 IX 1946 r. (Kronika D. S. 1946, poz. 5, 6). Wiadomości te są mi potrzebne, gdyż według przepisu, zawartego w punkcie 9 wspomnianego dekretu, mam obowiązek przesyłania w początkach każdego roku szczegółowego sprawozdania w tej sprawie.

Sandomierz, dnia 10 grudnia 1954 r.

† Jan Lorek, Biskup.

40.

W sprawie kolędy.

Przypominam Synod D. S. z 1923 r., stą. 72, jak również i Polski Synod Plenarny z 1936 r., uchw. 34, nakazujące proboszczom odbywania corocznie wizyty duszpasterskiej w parafiach, zwanych kolędą. Dobry pasterz, powiedział Pan Jezus, zna owieczki swoje. A gdzie i kiedy może je poznać lepiej, jak nie w odwiedzaniu ich w mieszkaniach, które przy tej sposobności poświęci, by w nich panował duch Boży. Zapowiadając kolędę, należy wyjaśnić cel tej wizyty duszpasterskiej, prostując błędne mniemanie, że tu idzie tylko o zbieranie ofiar. To sprawa uboczna. Jeżeli jednak wierni, idąc za zwyczajem przyjętym, pragną złożyć dobrowolną ofiarę na kościół, mogą ją przynieść sami do kancelarii parafialnej, albo wręczyć kapłanowi. Pamiętać przy tym należy o biednych i chorych. Nie należy zapominać zainteresować się tym, czy rodziny są zaopatrzone w katechizmy i Pismo św. i czy dzieci uczą się religii. Kolędę należy odbywać w tym czasie, kiedy duszpasterz nie ma zajęć szkolnych.

Sandomierz, dnia 15 grudnia 1954 r.

† Jan Lorek, Biskup.

41.

W sprawie prolongowania aprobaty do słuchania spowiedzi.

Przypominam tym Wielebnym Księżom, którzy mają udzieloną jurysdykcję do słuchania spowiedzi do końca bieżącego roku, aby nie omieszkali zwrócić się we właściwym czasie o prolongowanie im tej władzy na przyszły rok.

Sandomierz, dnia 15 grudnia 1954 r.

† Jan Lorek, Biskup.

42.

Zmiany wśród duchowieństwa.

Mianowani: Dziekanem dekanatu opoczyńskiego i proboszczem parafii Opoczno został ks. kan. Piotr Jaroszek, proboszczem parafii Solec został ks. Franciszek Socha, proboszczem parafii Mnin mianowano ks. Stefana Golińskiego, wikariusza parafii Opoczno, administratorem par. Stodoły został ks. mgr Jan Kuczkiewicz, wikariusz parafii Najśw. Serca Jezusowego w Skarżysku Kamiennej.

Przeniesieni: Ks. Kazimierz Kończyk, wikariusz i prefekt w Solcu, został przeniesiony do Miedzierzy. Ks. Adam Taraś, wikariusz w Miedzierzy został przeniesiony do Krempy.

Egzamin konkursowy złożyli: Księża Bystrzejewski Jan, Kalinowski Stanisław, Karbowski Piotr, Kiemona Henryk, Kuczkiewicz Jan, Matejek Jan, Olechowski Stanisław, Roslaniec Franciszek, Skrok Stanisław, Socha Stanisław, Stachura Bonawentura, Żelaśkiewicz Jan.

Zmarł: Ks. kan. Edward Chrzanowski, proboszcz parafii Wąchock zmarł dnia 22 listopada 1954 r. w szpitalu w Starachowicach i został pochowany na cmentarzu parafialnym w Wąchocku.

Z życia diecezji.

Rozpoczęcie roku akademickiego 1954/5 w Seminarium.

Dnia 10 września 1954 r. rozpoczęto uroczystie 135 rok nauczania w Seminarium Duchownym. Po odprawieniu Mszy św. De Spiritu Sancto przez J. E. Ks. Biskupa Ordynariusza Jana Lorka o godz. 9 w kościele seminaryjnym św. Michała i po odśpiewaniu Veni Creator zebrali się na sali Assumptionis na czele z Arcypasterzem Członkowie Kapituły, Księża Profesorowie i alumni na uroczyste otwarcie roku akademickiego.

Ksiądz Wicerektor powitał gości i odczytał protokół powakacyjnego zebrania Rady Pedagogicznej, na którym ustalono listę alumnów i ułożono program studiów seminaryjnych na rozpoczynający się rok szkolny.

Następnie wykład inauguracyjny n. t. „Wprowadzenie dzwonięcia na „Anioł Pański” do duszpasterstwa polskiego” wygłosił Ks. Prof. dr Walenty Wójcik.

Odzywający się codziennie, mówił prelegent, dzwon „na Anioł Pański” ma początek w pobożności prywatnej. Wprowadzony został do praktyki duszpasterskiej przez partykularne ustawodawstwo kościelne. Dokonało się to stopniowo na przestrzeni kilku wieków.

Są dowody, że już w XI w. były w Polsce dzwony kościelne. Jak wskazują późniejsze źródła, używano ich do różnych celów religijnych, a przede wszystkim do zwoływania wiernych na nabożeństwo. Dzwonienie o określonych porach dnia, jako zachęta do modlitwy poza kościołem, przyjęło się dopiero w początkach XIV w.

Najpierw wprowadzono dzwonięcie wieczorne. Z czasów biskupa wrocławskiego Henryka z Wierzbna (1302—1319) jest zarządzenie, aby codziennie przed zmierzchem uderzano trzykrotnie w jedną ścianę dzwonu w celu pobudzenia wiernych do modlitwy. Biskup krakowski Nanker w statutach synodalnych z 2 X 1320 r. polecił tę samą praktykę i nadał odpust modlącym się wtedy w intencji monarchy i Królestwa Polskiego. Zarządzenia te należą do jednych z pierwszych w Europie i świadczą pozytywnie o stanie ówczesnej pracy duszpasterskiej w Polsce.

Dzwonienie poranne jest rozszerzeniem praktyki wieczornej. Wprowadził je najpierw biskup krakowski Piotr Wysz w r. 1394. Wzorował się na zwyczaju przyjętym w Rzymie i niektórych okolicach Italii. W początkach XV w. w źródłach z kilku diecezji

polskich spotykamy zarządzenia o obowiązku dzwonięcia porannego.

Najpóźniejsze jest dzwonięcie południowe. Wprowadził je na stałe dopiero pap. Aleksander VI. W Polsce przyjęło się w ciągu XVI w.

Pierwsze ustawy o dzwonięciu nie wspominają o określonych modlitwach ograniczając się tylko do ogólnej zachęty. Już jednak statut wrocławski bpa Nankera z 1331 r. polecał, aby na głos dzwonu trzy razy uklęknąć i odmówić Ave Maria. Inne ustawy wymieniały później Ojciec nasz i Zdrowaś Maryja pojedyncze lub trzykrotne. Modlitwy te utrzymały się przez dłuższy okres czasu. Dzisiejsza formuła „Anioł Pański” powstała dopiero w końcu XVI w. Jeszcze w ciągu XVII w. powszechnie mówiono w Polsce „pulsatur pro Ave Maria”.

Dla nadania większej skuteczności zachętom przypominanym głosem dzwonu biskupi udzielili odpustów modlącym się według ich wskazań. Odpust rozumiano wtedy jako darowanie pokut nałożonych przez spowiednika. Zazwyczaj to zmniejszenie pokuty wynosiło 10, 20, 40 a w końcu XV w. 100 dni. Warunkiem uzyskania odpustu było usłyszenie głosu dzwonu kościelnego i odmówienie modlitw według wskazań biskupa.

Rektorzy kościołów obowiązani byli tłumaczyć wiernym

te przepisy i zachęcać ich do korzystania z tej pobożnej praktyki.

W obecnej praktyce za każde odmówienie Anioł Pański jest odpust 10 lat a kto przez miesiąc odmawia go codziennie — otrzymuje odpust zupełny pod zwykłymi warunkami.

Po referacie przemówił Ks. Biskup Ordynariusz zachęcając alumnów do gorliwej pracy nad własnym wyrobieniem duchowym i wykształceniem umysłowym.

Błogosławieństwo pasterskie na nowy rok pracy zakończyło uroczystą akademię.

Święcenia.

Święcenia kapłańskie dnia 19 XII 1954 r. otrzymał diakon Stanisław Kowalczyk, student filozofii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Święcenia subdiakonatu dn. 14 XI i diakonatu dnia 12 XII 1954 r. otrzymali następujący alumni VII kursu Seminarium: Boroński Franciszek, Derda Stanisław, Golonka Czesław, Groszek Stanisław, Kempisty Marian, Klimkowski Jan, Kotyra Jerzy, Kozieł Stefan, Kraśniński Józef, Kwiecień Tadeusz, Lewiński Jerzy, Ludwiński Marian, Marcinkiewicz Edmund, Nita Zygmunt, Nowakowski Stefan, Okła Marian, Pęksyk Marian, Piątek Bogusław, Potapski Władysław, Socha Adam, Stanios Adam, Studziński Stanisław, Szafranski Marian, Sza-

ry Stefan, Telus Bolesław, Tokarski Zdzisław, Wancerz Jan, Wiktorowski Tadeusz, Wójcik Marian, Zimałek Marian, Zymiak Zdzisław.

Niższe święcenia akolitatu: i egzorcystatu otrzymali w dniu 14 listopada br. alumni V kursu: Adamski Edward, Bien Henryk, Brodecki Antoni, Chrapek Zdzisław, Czyż Tadeusz, Dołński Bogdan, Grzywka Henryk, Kaprzyk Czesław, Karbownik Antoni, Kazik Edmund, Kos Zdzisław, Malec Jan, Molendowski Stanisław, Niewadzi Zygmunt, Ofiara Tadeusz, Orzanowski Eugeniusz, Okła Zygmunt, Rafałowski Florian, Skiba Stanisław, Sołtysiak Adam, Suwała Stanisław, Scierski Waclaw, Ulman Antoni, Wosztyl Tadeusz, Zasoń Zbigniew, Zygmunt Tadeusz.

Tonsurę w dniu 13 listopada br. i 2 święcenia niższe ostiariatu i lektoratu w dniu następnym otrzymali alumni kursu IV: Chołuj Bronisław, Chwałek Roman, Cichawa Daniel, Fitas Stanisław, Janus Józef, Jarocho Kazimierz, Karasiński Marian, Kołtunowicz

Czesław, Kruk Jan, Krzemiński Jan, Krześniak Henryk, Krzosek Henryk, Lachtara Stanisław, Lutkowski Tadeusz, Majchrzyk Adam, Mikos Jan, Molga Marian, Murawski Józef, Podgórski Zdzisław, Reguła Mieczysław, Rozwadowski Jerzy, Spiżewski Antoni, Staniek Stanisław, Szary Kazimierz, Wójcik Józef, Wójcik Tadeusz, Zakrzewski Stanisław.

Przywdziali suknię duchowną w dniu 11 grudnia br. alumni kursu III: Burski Erwin, Czernski Jan, Gąsior Jan, Gronkowski Tadeusz, Jankowski Wiesław, Kluza Waldemar, Kot Stanisław, Kowalik Leopold, Kucewicz Szymon, Kwiecień Ryszard, Leško Stanisław, Lipiec Bogdan, Miązek Bonifacy, Migdałski Adam, Mral Kazimierz, Murawski Czesław, Rodak Tadeusz, Sasin Andrzej, Stan Stanisław, Stolarski Stanisław, Szczodry Jan, Szymański Jan, Turlński Marian, Walczak Waclaw, Warchoł Edward, Wasiak Kazimierz, Wilk Marian, Wiśniewski Stanisław, Wiśnios Henryk, Wlazło Klemens, Wołczyński Andrzej.

Śp. Ks. kan. Edward Chrzanowski.

Śp. Ks. Edward Chrzanowski urodził się dnia 15 II 1873 r. w Sandomierzu z ojca Ludwika i matki Florentyny Gersztenkorn. Początkowe nauki pobierał w Sandomierzu, a do gimnazjum uczęszczał w Łodzi, gdzie ukończył pięć klas. W 1889 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie dnia 17 VII 1896 z rąk Ks. Biskupa Antoniego Sotkiewicza.

Przez cztery lata studiował śp. Ks. E. Chrzanowski w Duchownej Akademii Rzymskokatolickiej w Petersburgu skąd wrócił w 1898 r. ze stopniem magistra św. Teologii.

Po ukończeniu studiów został wikariuszem w Obrazowie. Następnie pracował od 1899 do 1907 r. jako profesor Seminarium Duchownego. Przez kilka lat był referentem rachuby w Kurii i notariuszem Sądu Biskupiego.

W Sandomierzu zasłużył się bardzo przy budowie północnego skrzydła gmachu Seminarium Duchownego, jako dopełnienia dwu pozostałych skrzydeł z XVII w., dawnego klasztoru Panien Benedyktynek. Wtedy też został wyróżniony kanonią honorową Kapituły Sandomierskiej.

Przeniósłszy się do pracy czysto duszpasterskiej pracował w 1907 r. jako proboszcz w Odrowążu, skąd w następnym roku przeniósł się do Wąchocka, gdzie pozostał aż do śmierci. Jako proboszcz w Wąchocku był wicedziekanem dekanatu ilżeckiego i bodzentyńskiego, a wreszcie przez długie lata dziekanem dekanatu wąchockiego.

Brał także Ks. E. Chrzanowski żywy udział w szkolnictwie jako założyciel gimnazjum w Wąchocku i jako wizytator szkół powszechnych. Nie obcą mu była praca społeczna, której oddawał się jako radny sejmiku w Starachowicach i rady gminnej w Wąchocku.

Za jego duszpasterzowania zabytkowy klasztor wąchocki z XIII w. wzięli w posiadanie prawni właściciele tegoż—Ojcowie Cystersi.

Po 58 latach pracy kapłańskiej zmarł śp. Ks. kan. E. Chrzanowski w szpitalu w Starachowicach dn. 22 XI 1954 r. i został pochowany na cmentarzu parafialnym w Wąchocku, gdzie był proboszczem przez 46 lat.

Śp. Ks. kan. Edward należał do wybitniejszych kapłanów diecezji. Był to szlachetny człowiek o bystrym rozumie i dobrym sercu kapłańskim. Jego silna indywidualność zaznaczała się na każdej placówce duszpasterskiej. Wyróżniał się optymizmem w pracy i życiu.

Poszedł po nagrodę wieczną do Pana, któremu służył przez 82 lata, pozostając we wdzięcznej pamięci na tej ziemi.

R. in p.

Spis rzeczy za rok 1954.

	Str.
Odezwa na Nowy Rok	1
Tematy nauk duchownych i referatów na konferencje duszpasterskie w roku 1954	2
Pięćdziesiąta rocznica wydania Motu Proprio w sprawie śpiewu kościelnego	3
W sprawie kroniki parafialnej	4
Wezwanie duchowieństwa na rekolekcje do Sandomierza	5
Wizytacje pasterskie w 1954 r.	8
Rozkład wizytacji pasterskich	8
W sprawie nadsyłania do Kurii powiadomień o przyjęciu na łono Kościoła akatolików	10
W sprawie korespondencji z Kurią	10
W sprawie próśb o dyspensy małżeńskie	10
Pokłosie kolędowe	11
W sprawie Wielkiego Postu	12
Wielkopostna akcja trzeźwości	13
Wezwanie na egzaminy trzyletnie i konkursowy	13
Zmiana numeru konta N. B. P. — Kurii Diecezjalnej Sandomierskiej i Seminarium Duchownego w Sandomierzu	15
Obchód 10-lecia Polski Ludowej	17
W sprawie nowenny i oktawy Wniebowzięcia	18
Tematy kazań w okresie wakacji 1954 r.	20
Nabożeństwo na zakończenie roku szkolnego	21
Nabożeństwo na rozpoczęcie roku szkolnego	21
Nabożeństwo dziękczynne za plony	21
Zmiana kanonu 2319 § 1 n. 1 ^o	33
Zmiany w rubrykach Mszału i Rytuału rzymskiego	33
Dodatki do lekcji brewiarzowych	37
W sprawie odpustu za odmówienie Koronki Siedmiu Bolesci Najśw. Maryi Panny	38
Dyspensa od obowiązku uczestniczenia we Mszy św.	38
Zakończenie Roku Maryjnego	39
Pieczętki parafialne	40
W sprawie odsyłania starodruków do Biblioteki Seminarium Duch.	40
Nowenna ku czci św. Stanisława Kostki	41

Tantum ergo	41
Dekret w sprawie pism Sługi Bożego Bpa Józefa Pelczara	42
Ogrzewanie zakrystii i kaplic	42
W sprawie postu eucharystycznego	49
W sprawie nowenny święta Niepokalanego Poczęcia	57
Sprawozdanie o udzieleniu chorym Sakramentu Bierzmowania	60
W sprawie kolędy	60
W sprawie prolongowania aprobaty do słuchania spowiedzi	61
Zmiany wśród duchowieństwa	15, 21, 43, 61
Wykłady dla duchowieństwa na K. U. L.	24
Z życia diecezji	25, 62
Z życia artystycznego diecezji	26
Warunki przyjęcia do Wyższego Seminarium Duch. w Sandomierzu	30
Śp. Ks. prob. Stefan Władysław Zagner	16
Śp. Ks. kan. Marcin Zarębowicz	16
Śp. Ks. prob. Grzegorz Stadnicki	28
Śp. Ks. prał. Teofil Zdziebłowski	29
Śp. Ks. prał. Władysław Gąsiorowski	44
Sp. Ks. prob. Jan Zwolski	45
Śp. Ks. adm. Stanisław Flont	46
Śp. Ks. kan. Edward Chrzanowski	65

Konto kasowe: Kurii Diecezjalnej P.K.O. Warszawa — Nr I-1034/113.
N. B. P. Oddz. Sandomierz 513-9-304.

Seminarium Duchownego:
N. B. P. Oddz. Sandomierz 513-9-325.

Wydawca: Kuria Diecezjalna w Sandomierzu.

REDAKTOR: KS. DR STANISŁAW KOTOWSKI

DZGD w Sandomierzu. Nr zam. 7.

20. I 1955. L-6-611. Nakł. 700. Pap. druk. mat. form. 61×86, kl. VII, gr. 70.

